

23. april 2021

HØJE CO₂-AFGIFTER PÅ LANDBRUGET VIL RAMME KLIMAEFFEKTIV DANSK PRODUKTION

Notat af klimækonom Palle Sørensen og cheføkonom Jens Hjarsbech

AXCELFUTURE
ERHVERVSLIVETS TÆNKETANK

Sammenfatning

- En høj ensartet afgift på landbrugets udledninger af klimagasser vil have begrænset effekt på klodens klima. For så rykker produktion og udledninger bare til udlandet, hvor flere producenter vil stå på spring for at overtage de danske markedsandele. Dette er ikke mindst relevant fordi den danske produktion af fødevarer er blandt verdens mest klimaeffektive.
- Men i marts måned skød vismændene netop dette hovedargument ned. På baggrund af en ny tilgang konkluderede de højst overraskende, at den såkaldte CO₂-lækage – et mål for i hvilket omfang klimagasudledningerne stiger globalt, når vi mindsker produktion og udledninger i Danmark – kun var en tredjedel af, hvad de havde vurderet blot to år tidligere.
- Den lavere lækagerate skyldes ifølge vismændene: 1) Dansk landbrug vurderes nu at være mere CO₂-intensivt end resten af verden og forventes at være markant mere CO₂-intensivt end resten af verden i 2030; og 2) Landbruget vurderes i højere grad end tidligere at kunne reducere udledningerne uden at sænke produktionen og eksporten.
- Spørgsmålet er, om det virkelig kan passe, at CO₂-lækagen i landbruget kun er 25% og om der er belæg for de opdaterede skøn?
- Begge argumenter for den lavere lækagerate synes at ramme skævt. For det første er det velkendt, at dansk landbrug klarer sig godt i en international sammenligning af klimaeffektiviteten. Det viser både FNs statistikker og mere detaljerede opgørelser fra fx World Resources Institute (WRI). Fx er emissionsintensiteten – altså klimagasudledningen forbundet med produktionen af et kilo produkt - i dansk landbrug 42% lavere end verdensgennemsnittet ifølge de nyeste tal fra FN. Tilsvarende er vismændenes fremskrivning af klimaintensiteten i dansk landbrug i forhold til udlandet i 2030 uforenelig med udviklingen de seneste 20 år. Generelt har de danske emissionsintensiteter i forhold til resten af verden ligget relativt stabilt lavere end verdensgennemsnittet.
- For det andet er det meget svært at se, hvilke tiltag i landbruget der har lave nok omkostninger til at retfærdiggøre det lavere skøn for lækageeffekten. Normalt vurderes disse omkostninger til at være langt højere. DØR har altså efter vores opfattelse på en række centrale punkter valgt en metode, der peger i retning af at undervurdere CO₂-lækagen i landbruget.
- Det fremstår særligt problematisk, når DØRs hovedanbefalinger er en ensartet CO₂-afgift på 1.200 kr./ton CO₂e uden nogen form for kompensation til lækageudsatte erhverv, når netop denne type forslag er kendte for at lede til lækage. anbefalinger står også i opposition til den normale konsensus om, at høje CO₂-afgifter skal suppleres af passende kompensationsordninger med henblik på at minimere CO₂-lækagen, som fx fremført af Klimarådet.
- Axcelfuture mener ikke, at det giver mening at lukke store dele af et af verdens mest klimaeffektive landbrug for nå 2030-målsætningen. Det er reelt ikke det, som verden har brug for. Danmark skal i stedet, med udgangspunkt i et stærkt hjemmemarked, være med til at udvikle de grønne løsninger, der kan gøre fødevarereproduktionen klimaneutral på sigt. For at sætte det i perspektiv, så kommer ca. 1/3 af verdens klimagasudledninger fra landbrug og skovrydning mv. Får vi derfor ikke omstillet fødevarereproduktionen, så løser vi ikke klimakrisen.
- Udfordringen skal ikke mindst ses i lyset af markant stigende efterspørgsel efter fødevarer de næste 30 år pga. stigende indkomster i udviklingslandene og befolkningstilvækst. Konkret skal den plantebaserede produktion forventeligt stige med 50% frem mod 2050 og den animalske med 70% for at møde dette behov. Det vil lægge et stor pres på verdens ressourcer, hvis den vestlige verden blot eksporterer udfordringerne til resten af verden.

BAGGRUND

Den optimale klimapolitik er dybt afhængig af, i hvilket omfang indenlandske reduktioner af klimagasudledninger fører til øgede udledninger i udlandet (såkaldt CO₂-lækage). I det omfang at CO₂-lækagen er høj, vil danske tiltag kun have begrænset effekt på klimaudfordringerne, hvis ikke man vælger sine virkemidler med omhu. Er CO₂-lækagen derimod lav, kan man i vidt omfang vælge virkemidler, der effektivt sænker udledninger på dansk jord. En ensartet CO₂-beskatning er fx et oplagt eksempel på en effektiv måde at sænke indenlandske udledninger, men det er ikke sikkert, at det også effektivt sænker de globale udledninger pga. af CO₂-lækage. Det er derfor helt centralt, at der er klarhed om CO₂-lækagen i en dansk kontekst og navnlig i relation til debatten om reduktioner i landbruget, der på grund af manglende grønne omstillingsmuligheder og hård international konkurrence er særligt udsatte i den grønne omstilling.

De Økonomisk Råd (DØR) har tidligere vurderet lækagen i landbruget til at være relativt høj. Konkret vurderede DØR i 2019¹ en samlet lækage på 75 pct. Den samlede lækage dækker over en såkaldt direkte lækage i landbruget på 112 pct., hvilket forsimplet afspejler, at dansk landbrug er mere klimaeffektivt end resten af verden, så når produktionen lukkes på dansk jord og opstår andre steder globalt, øger det samlet set udledningerne fra landbruget globalt. Dog vil den øgede produktion af fødevarer i resten af verden trække arbejdskraft fra andre forurenende sektorer, hvormed andre branchers udledninger falder. Det kunne fx være den kinesiske fabriksarbejder, der rejser tilbage til landområderne for at dyrke fødevarer. Derudover får andre lande svære ved at nå deres egne klimamål, når deres produktion af fødevarer stiger, hvilket potentielt føre til en mere ambitiøs klimapolitik. Det vil også alt andet lige trække CO₂-lækagen ned. Disse effekter er selvfølgelig mere usikre end den direkte lækage, men tages der højde for dette bliver den samlede lækagerate på 75 pct.

Højest overraskende har De Økonomiske Råd d. 9 marts 2021 vurderet CO₂-lækagen i landbruget til blot en tredjedel af deres tidligere estimat (ca. 25 pct.).² Det opdaterede estimat skyldes ifølge DØR navnlig to forhold:³ 1) Dansk landbrug vurderes nu til at være mere CO₂-intensivt end resten af verden og forventes at være markant mere CO₂ intensivt end resten af verden i 2030; og 2) Landbruget vurderes i højere grad end tidligere at kunne reducere udledningerne uden at sænke produktionen og eksporten.

I dette notat kigges der kritisk på den metode og de antagelser, som DØR benytter i deres opdaterede estimat af lækagen i landbruget. Herunder om disse stemmer overens med tilgængelige data mv. Det bemærkes dog, at manglende dokumentation af beregningerne i DØRs rapport i visse tilfælde gør det svært at forstå resultaterne.

---

¹ Se DØR (2019) Dokumentationsnotat CO₂e-lækage og dansk klimapolitik, s. 76.

² Se DØR (2021) Dansk klimapolitik frem mod 2030. Bemærk i øvrigt at lækageraterne i begge studier er estimeret ud fra en CO₂e-afgift på 100 kr./ton CO₂e. Lækageraten for landbruget ved en afgift på 1200 kr./ton CO₂e er ikke offentliggjort.

³ Se DØR (2021) Dansk klimapolitik frem mod 2030, s. 74.

DANSK LANDBRUG ER ELLERS KENDT SOM EN AF VERDENS MEST KLIMAEFFEKTIVE

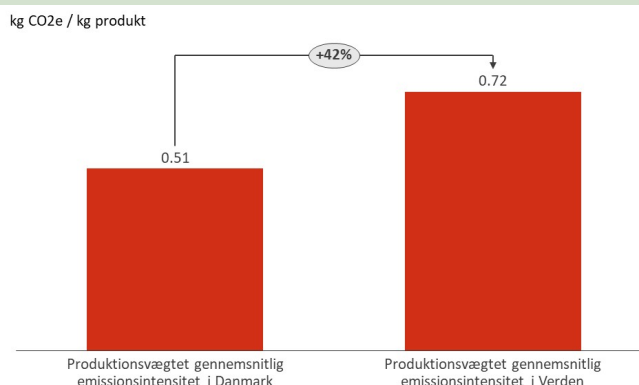

Det er velkendt, at dansk landbrug klarer sig godt i en international sammenligning af klimaeffektiviteten. Fx viste en rapport fra World Resources Institute fra sidste år⁴, at Danmark er i det lavest emissionslag for både produktionen af svinekød og mejeriprodukter. De tilskriver dette resultat den høje fodereffektivitet - og deraf lavere udledninger fra foderproduktionen - og et køligt klima, der reducerer udledningerne i forbindelse med gyllehåndteringen.

Det står i skarp kontrast til DØR, der finder – pba. GTAP-data fra 2014 – at emissionsintensiteten i resten af verden (ekskl. EU) skulle være 16 pct. lavere end den danske.⁵ For at sætte det i perspektiv, så viste DØRs 2019-rapport, at landbruget i resten af verden (ekskl. EU) var 12 pct. mere emissionsintensivt end dansk landbrug i 2011, pba. 2011-data fra GTAP-databasen.

Det står også i kontrast til FN's statistikker på området. Fx kan man på baggrund af FNs FAOSTAT-database beregne, at den gennemsnitlige emissionsintensitet i danske fødevarer var 42 pct. lavere end verdensgennemsnittet i 2017, jf. figur 1. Således var den gennemsnitlig emissionsintensitet 0,51 kg CO₂e/kg produkt i Danmark mod 0,72 kg CO₂e/kg produkt i verden.

FIGUR 1: DEN GENNEMSNITLIGE EMISSIONSINTENSITET I DANSKE FØDEVARER OG VERDENSGENNEMSNITTET

Anm.; Figuren viser det produktionsvægtede gennemsnitlige udledning fra oksekød, mælk, kyllingekød, æg, svinekød og komsorter, ekskl. ris i Danmark og verden. Vægtene er baseret på den danske produktion for sammenlignelighed. Bemærk i øvrigt at FAOSTAT ikke korrigerer for såkaldt carbon opportunity cost (COC), der er et mål for udledninger fra de jorde, hvor foderet til kød- og mælkeproduktionen produceres. FAOSTAT overvurderer derfor reelt den danske emissionsintensitet i forhold til verdensgennemsnittet, da fodereffektiviteten i dansk landbrug generelt er høj. Bemærk i øvrigt at mere detaljerede opgørelser fra DCA i visse tilfælde kan adskille sig fra FAOSTATs tal. Fx er emissionsintensiteten marginalt højere på dansk produceret liter mælk i DCAs opgørelse, men dog stadigvæk betydeligt under verdensgennemsnittet.

Kilde: Egne beregninger på [FAOSTAT](#)

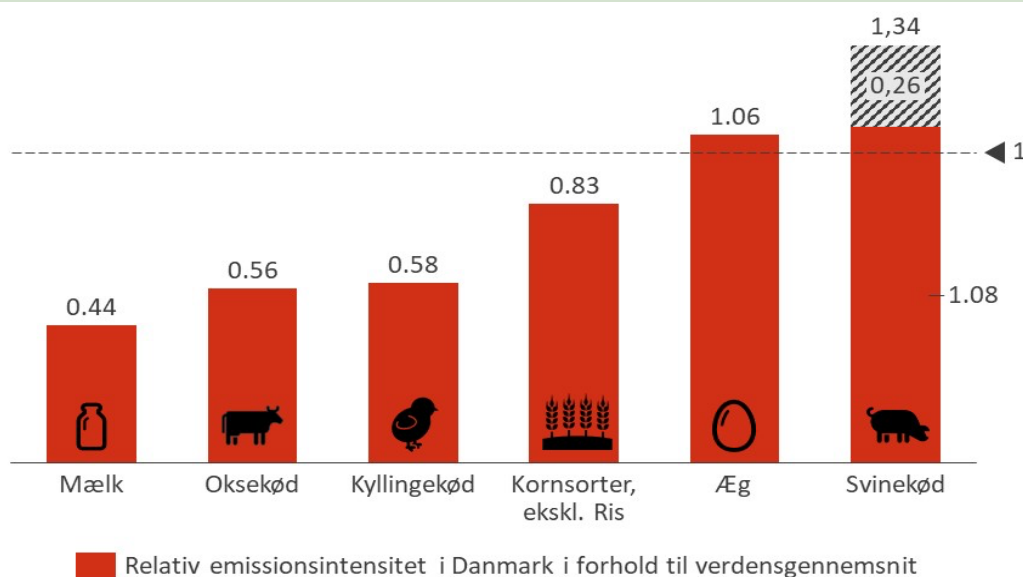
⁴ Se WRI (2020) *Comparing the life cycle greenhouse gas emissions of dairy and pork systems across countries using land-use carbon opportunity costs*

⁵ DØR regner ikke emissionsintensiteten som udledningerne (kg CO₂e) per kg produkt, men derimod som udledningerne (kg CO₂e) per BVT. Det giver anledning til en række problemstillinger: Landbrugets værdiskabelse varierer betydeligt år til år på grund af vejr (fx tørke mv.), eventuelle sygdomme i besætningerne mv. og ikke-klimarelaterede miljøkrav vil også være med til at trække den danske BVT ned i forhold til udlandet, ligesom måleforskelle kan forstyrre den internationale sammenligning af BVT.

Særligt dansk produktion af mælk og oksekød er langt mere klimaeffektivt end resten af verden, jf. figur 2. Konkret udleder dansk produceret mælk kun 44 pct. af verdensgennemsnittet og dansk produceret oksekød udleder kun 56 pct. Producenter af kyllingekød og kom udleder hhv. 58% og 83% af verdensgennemsnit i produktionen af et kilogram. Den danske æggeproduktion er en smule mere emissionsintensivt end verdensgennemsnittet.

Dansk produceret svinekød er ifølge FNs FAOSTAT mere emissionsintensivt end verdensgennemsnittet. Det skyldes dog i et betydeligt omfang den danske produktion af ca. 15 mio. smågrise årligt, som eksporteres til udlandet. Udledninger tæller dermed med i den danske CO₂e-udledning, men da dyrene eksporteres, før de slagtes, tæller de ikke med nævneren på emissionsintensiteten (måles som CO₂e udledning divideret med samlet mængde slagtet kød). Det betyder, at den danske emissionsintensitet på svinekød overvurderes betydeligt.⁶ Et groft estimat vil tilsige, at den korrigerede danske emissionsintensitet i forhold til verdensgennemsnittet, er ca. 1,08.⁷ Derudover korrigerer FAOSTAT ikke for de udledninger, der kommer fra produktionen af foder på markerne. Det taler for en endnu lavere emissionsintensitet i dansk landbrug i forhold til verdensgennemsnittet, da fodereffektiviteten i dansk landbrug generelt anses for høj i forhold til resten af verden.⁸

FIGUR 2: DEN DANSKE EMISSIONSINTENSITET I FORHOLD TIL VERDENSGENNEMSNITTET MÅLT SOM KG CO₂E/KG PRODUKT

Kilde: Egne beregninger på [FAOSTAT](#)

[Note: Udledningerne fra svinekød overvurderes med ca. 20 pct. ud fra grove skøn. Det illustreres af det skraverterede område i figuren.](#)

De meget lave danske emissionsintensiteter i produktionen af mælk og oksekød er navnlig vigtigt, fordi ca. 53 pct. af udledningerne i landbruget kan henføres til produktionen af mælk og oksekød.⁹ Samtidig ved vi fra tidligere kørsler fra ESERALDA-modellen, som DØR også henviser til, at produktionen af oksekød og mælk i Danmark bliver udfordrende, når CO₂-afgifterne når ca. 800-1.000 kr./ton CO₂e. DØR har ikke fremlagt resultaterne for de enkelte dele af landbruget i deres analyse, så vi ved ikke præcist, hvordan de enkelte dele af

⁶ WRI (2020) *Comparing the life cycle greenhouse gas emissions of dairy and pork systems across countries using land-use carbon opportunity costs* bemærker at netop dette er nok til at gøre dansk produktion af svinekød til en af de mest klimaeffektive.

⁷ Baseret på Copenhagen Economics (2016) *Dansk landbrugs drivhusgasudledninger og produktion*, slide 3, der vurderer, at 20% af udledningen fra svinekødsproduktionen kan henføres til produktion af smågrise til eksport.

⁸ Se WRI (2020) *Comparing the life cycle greenhouse gas emissions of dairy and pork systems across countries using land-use carbon opportunity costs*

⁹ Se Copenhagen Economics (2016) *Dansk landbrugs drivhusgasudledninger og produktion*, slide 3.

landbruget rammes af en afgift på 1.200 kr./ton CO₂e i 2030.

Dog løftes lidt af sløret af en boks i rapporten, der beskriver en mulig model for fradrag for CO₂-afgiften (boks 1.18) for udvalgte brancher. Her sættes fradraget lig lækageraten ved en afgift på 500 kr., dog med et loft på 80 pct. I boksen angives fradraget – og dermed lækageraten – for slagtekvæg og råmælk til 80 pct. Dvs. at lækagen for den del af landbruget beregnes til mindst 80 pct. ved en afgift på 500 kr. Det er derfor sandsynligt, at lækageraten ved en afgift på 1.200 kr. er tæt på 100 pct., og dermed at en stor del af den danske mælke- og oksekødsproduktion, der lukker ned, opstår i udlandet.

I samme boks vurderes lækageraten for svin at være på kun otte pct. ved en afgift på 500 kr., men det er uklart hvor høj den vil være ved en afgift på 1.200 kr./ton CO₂e.

DØRS FREMSKRIVNING AF KLIMAINTENSITET I 2030 ER SVÆR AT FORSTÅ

DØRs fremskrivning af emissionsintensiteterne i hhv. Danmark og resten af verden til 2030 synes efter vores mening at ramme helt skævt. DØR vurderer i deres grundforløb (dvs. uden effekterne af deres reformforslag), at landbruget i resten af verden er 31 pct. mindre drivhusgasintensivt end dansk landbrug i 2030 – altså med andre ord, at forskellen i emissionsintensiteten stiger markant frem mod 2030.¹⁰ Det er generelt uklart, hvordan DØR er nået til den konklusion udover, at de skriver: "Beregningerne i denne rapport er baseret på to forskellige økonomiske modeller, en for Danmark og en for udlandet, der hver især er fremskrevet til 2030".

Hvorfor er det så overraskende? For det første fordi det er svært at forstå, at vi i Danmark skulle blive endnu mindre klimaeffektive end resten af verden, hvis vi i forvejen er bagud, som DØR antager, jf. ovenfor. I en situation med uændret klimapolitik er det uklart hvorfor vi ikke i det mindste ville lære af resten af verden, hvis de rent faktisk i øjeblikket er bedre. Burde der med andre ord ikke være en catch-up-effekt, så vi ikke kom (meget) længere bagud?

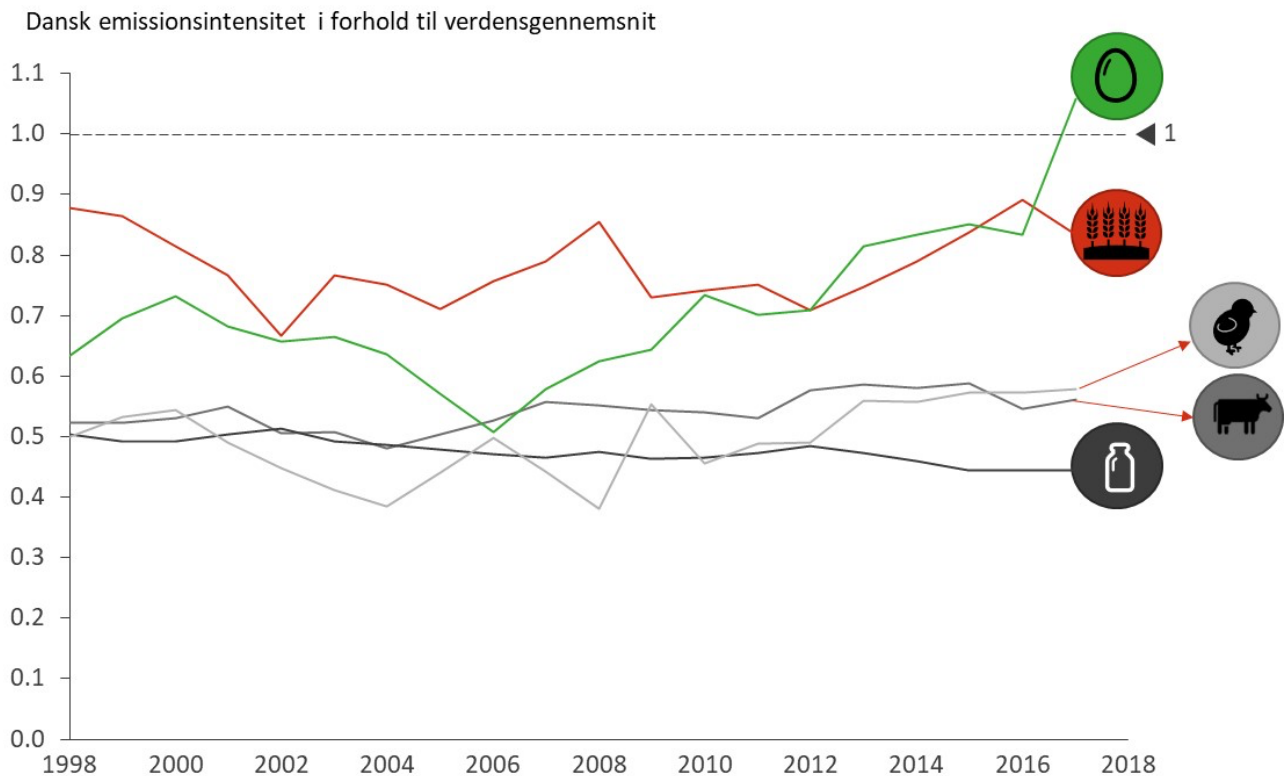
For det andet er der ikke tydelige indikationer i data på specifikke trends de seneste tyve år, der skulle tale for, at verden er bedre end Danmark lige nu, eller skulle overhale Danmark de kommende 10 år, se figur 3. For komprodukter, kyllingekød, oksekød og mælk har emissionsintensiteten i forhold til verdensgennemsnittet ligget nogenlunde konstant.

Det skal retfærdigvis noteres, at DØR vurderer klimaintensiteten ud fra udledninger ift. branchens BVT frem for kg. produkt (jf. også fodnote 5 oven for). Det er dog svært at forestille sig, at danske landbrug skulle være markant mindre produktiv end resten af verden, således at udledningerne pr. værdiskabelse er langt højere end udledningerne pr. kg. produkt.

---

¹⁰ Efter dialog med DØR er det præciseret, at den relative emissionsintensitet afspejler grundscenariet og dermed ikke den forventede relative emissionsintensitet i 2030. Vi finder dette problematisk, da den lave relative intensitet benyttes som et argument for den lave lækage.

FIGUR 3: DEN DANSKE EMISSIONSINTENSITET I FORHOLD TIL VERDENSGENNEMSNITTET FRA 1998-2017

Kilde: Egne beregninger på [FAOSTAT](#)

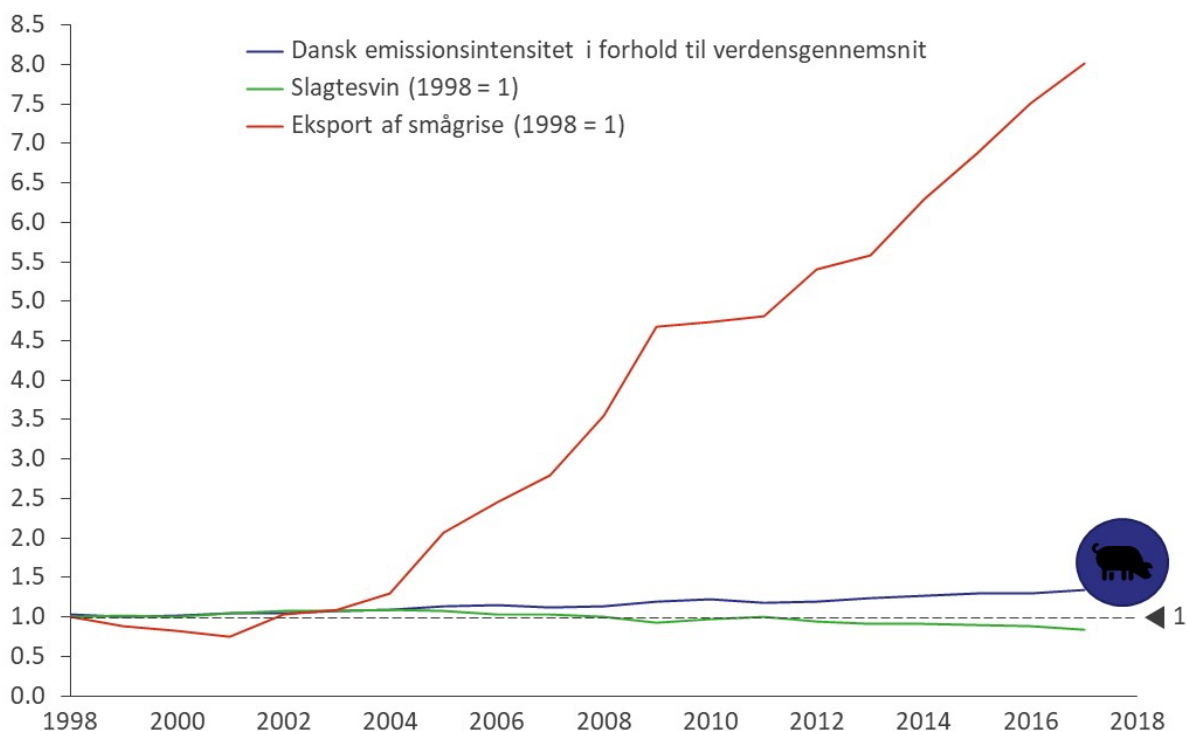
Note: Den relative emissionsintensitet for svinekød vises separat i figur 4

Således er det reelt kun produktionen af svinekød og i et mindre omfang æggeproduktionen, hvor den danske emissionsintensitet er steget i forhold til verdensgennemsnittet, jf. også figur 4. Væksten i emissionsintensiteten for svinekød ift. udlandet ser dog ud til potentielt helt eller delvist at kunne tilskrives væksten i eksporten af smågrise samt et lavere antal slagtegrise, se figur 4. Det skyldes, som nævnt oven for, at udledninger tæller med i den danske CO₂e-udledning, men da dyrene eksporteres, før de slagtes, tæller de ikke med nævneren på emissionsintensiteten. Baseret på disse observationer ville man stadigvæk forvente, at emissionsintensiteten i dansk svineproduktion er lavere end i resten af verden i 2030, selv i fravær af høje CO₂e-afgifter på landbruget.

Der er behov for en dybere forståelse af, hvorfor DØRs datakilde på klimaintensiteten i Danmark og udlandet er så forskellig fra andre troværdige datakilder som FAOSTAT og World Resources Institute (WTI). Om Danmark er mere eller mindre klimaeffektiv end resten af verden er nemlig afgørende for den reelle lækagerisiko.

FIGUR 4: DEN DANSKE EMISSIONSINTENSITET PÅ SVINEKØD I FORHOLD TIL VERDENSGENNEMSNITTET FRA 1998-2017 OG EKSPORT AF SMÅGRISE

Dansk emissionsintensitet i forhold til verdensgennemsnit

Kilde: Egne beregninger på ANI5 (antal slagtesvin og antal smågrise til eksport) og [FAOSTAT](#)

CO₂e-afgiften reducerer drivhusgasudledningerne og emissionsintensiteten i landbruget betydeligt. Det sker bl.a. ved, at det går meget hårdt ud over kvæg- og mælkeproduktion, der jf. oven for har en lækagerate på over 80 pct., og som samtidig er meget mere klimaeffektiv i dag end resten af verden, jf. figur 2. Lækageraten bør naturligvis ikke ses adskilt fra dette faktum. For når det forventeligt er oksekød- og mælkeproduktionen, der i særlig grad lukker ned i Danmark og opstår i udlandet, giver det selvfølgelig anledning til en langt højere lækagerate.

Det skaber således et skævt billede, når DØR lægger op til den uden sammenligning højeste klimaafgift i verden og baserer sin argumentation på forløbet i grundscenariet. For at sætte det i perspektiv, så vurderer energistyrelsen at udledningerne i dansk landbrug er nogenlunde uændrede i 2030 i fravær af nye tiltag.

SVÆRT AT SE HVILKE TILTAG I LANDBRUGET DER ER BILLIGE NOK TIL AT RETFÆRDIGGØRE DEN LAVERE LÆKAGERATE

Det andet argument for den lavere lækagerate er, at landbruget i højere grad end tidligere vurderes at kunne reducere udledningerne uden at sænke produktionen og eksporten. For den animalske produktion skulle det efter sigende være tekniske tiltag, der giver anledning til den lavere lækagerate under henvisning til Dubgaard og Ståhl (2018)¹¹.

Det er generelt svært at udlede fra Dubgaard og Ståhl (2018), hvilke tiltag der ifølge DØR skulle have en privatøkonomisk fortrængningsomkostning, der ligger på under 100 kr. / ton CO₂e, som er det niveau for CO₂-afgiften, der regnes på. Udover ændret foder til malkekvægsopdræt, der har et meget begrænset reduktionspotentiale, er de privatøkonomiske fortrængningsomkostninger for de andre tiltag – fx gylleforsuring, nitrifikationshæmmere og biogas – normalt opgjort til betydeligt mere end 100 kr. / ton CO₂e. Vi er selvfølgelig bekendt med, at fortrængningsomkostningerne vil variere fra landmand til landmand afhængigt af, eksempelvis hvor moderne et staldanlæg man har, men vi har svært ved at forstå, at omkostningerne kan komme helt ned under 100 kr. / ton CO₂e.

ANDRE RELEVANTE UDFORDRINGER

Ud over de helt konkrete udfordringer med DØRs vurdering af lækagen som beskrevet oven for, er der også andre forhold i rapporten, der gør det svært reelt at vurdere lækageeffekten af en afgift på 1.200 kr./ton CO₂e.

Det fremgår fx ikke tydeligt af DØRs rapport, at lækageraten på 25 pct. er baseret på en CO₂e-afgift på 100 kr./ton CO₂e frem for en afgift på 1.200 kr., som ellers er deres hovedscenarie. Det er dog senere blevet understreget i mediernes, at dette gøres med henblik på sammenlignelighed med den tidligere DØR-analyse fra 2019.¹² Samtidig påpeger miljøvismand Lars Gårn Hansen i artiklerne, at lækageraten forventeligt er højere ved en højere CO₂e-afgift, dog uden at have et præcist bud. Det anser vi for at være problematisk, da man dermed ikke formidler et retvisende billede af konsekvenserne ved deres centrale anbefaling om en ensartet CO₂e-afgift på 1.200 kr./ton CO₂e.

DØR antager også, at der ikke sker lækage til andre EU-lande. Konkret antager DØR, at udledningerne i ikke-kvotesektoren (og dermed landbruget) i EU ikke stiger som følge af lavere dansk produktion pga. CO₂-afgifterne og bindende klimamålsætninger i EU. Det er dog velkendt, at klimamål blot er målsætninger, der ikke nødvendigvis indfries. Fx måtte Tyskland tilbage i 2019 opgive at leve op til de mål, der var sat for 2020, nemlig at skære 40 pct. af sin CO₂-udledning væk sammenlignet med 1990.¹³ Axcelfuture har tidligere vist, at EU skal

---

¹¹ Se Dubgaard og Ståhl (2018) Omkostninger ved virkemidler til reduktion af landbrugets drivhusgasemissioner Opgjort i relation til EU's 2030-målsætning for det ikke-kvotebelagte område

¹² Se <https://politiken.dk/klima/art8140564/Vism%C3%A6nd-skyder-kerneargument-mod-CO2-afgift-ned> og [Nye beregninger tager luften af et af de største argumenter mod klimakrav til danske virksomheder - miljøogklima.dk](https://miljoogklima.dk/beregninger-tager-luften-af-et-af-de-største-argumenter-mod-klimakrav-til-danske-virksomheder)

¹³ Se fx [Merkel: Tyskland når ikke sine klimamål for 2020 – men 2030 - International \(jyllands-posten.dk\)](https://www.jyllands-posten.dk/nyheder/indland/2019/09/19/merkel-tyskland-naar-ikke-sine-klimamaal-for-2020-men-2030/)

tredoble sin reduktionshastighed for at nå klimamålsætningerne.¹⁴ Manglende opnåelse af klimamål vil også trække i retning af højere CO₂-lækage.

KONKLUDERENDE BEMÆRKNINGER

Spørgsmål om CO₂-lækage er helt centralt for den optimale klimapolitik. Det er derfor centralt, at dette emne belyses i videst muligt omfang. Problemstillingen er samtidig kompleks, og derfor vil der være behov for at lave antagelser, når omfanget skal skønnes. Men antagelserne skal være retvisende, ellers er det blot med til at afspore debatten om de meget reelle dilemmaer, der er i den grønne omstilling.

DØR har efter vores opfattelse på en række centrale punkter valgt en metode, der peger i retning af at undervurdere CO₂-lækagen i landbruget.

Det fremstår særligt problematisk, når DØRs hovedanbefalinger er en ensartet CO₂-afgift på 1.200 kr./ton CO₂e uden nogen form for kompensation til lækageudsatte erhverv, når netop denne type forslag er kendte for at lede til lækage. anbefalinger står også i opposition til den normale konsensus om, at høje CO₂-afgifter skal suppleres af passende kompensationsordninger med henblik på at minimere CO₂-lækagen, som fx fremført af Klimarådet.

Spørgsmålet er reelt, om det giver mening at lukke store dele af et af verdens mest klimaeffektive landbrug for nå 2030-målsætningen? Er det reelt det, som verden har brug for? Eller skal Danmark, med udgangspunkt i et stærkt hjemmemarked, være med til at udvikle de grønne løsninger, der kan gøre fødevarerproduktionen klimaneutral på sigt?

Udfordringen skal ikke mindst ses i lyset af markant stigende efterspørgsel efter fødevarer de næste 30 år pga. stigende indkomster i udviklingslandene og befolkningstilvækst. Konkret skal den plantebaserede produktion forventeligt stige med 50% frem mod 2050 og den animalske med 70% for at møde dette behov.¹⁵ Det vil lægge et stor pres på verdens ressourcer, hvis den vestlige verden blot eksporterer udfordringerne til resten af verden.

KONTAKT
PALLE SØRENSEN
KLIMA- OG SENIORØKONOM
TLF. 26 85 41 53
PAS@AXSELFUTURE.DK

---

¹⁴ <https://axcelfuture.dk/s/EU-skal-3-doble-reduktionshastigheden-dggb.pdf>

¹⁵ Se fx World Resources Report: Creating a Sustainable Food Future (2019)